

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1.

A.1.1.

1. Ι. Κωλέττης → ε
2. Χ. Τρικούπης → στ
3. Θ. Δηλιγιάννης → α
4. Ε. Βενιζέλος → ζ
5. Δ. Ράλλης → γ

A. 1.2.

- «Φεντερασιόν», σελίδα 46, ενότητα 2: Τα πρώτα βήματα του εργατικού κινήματος, « Η κατάσταση αυτή ... ιδεολογίας στη χώρα».
- «Πεδινοί», σελίδα 77, ενότητα 4: Η εθνοσυνέλευση του 1862 – 1864, «Μέσα στην εθνοσυνέλευση ... μικροκαλλιεργητές».
- «Εθνικό Κόμμα», σελίδα 92, ενότητα 2: Τα αντιβενιζελικά κόμματα, «Το Εθνικό Κόμμα ... οι Βενιζελικοί».

ΘΕΜΑ Α2.

A.2.1.

Σελίδα 213 βασικές παράγραφοι:

α) από ενότητα β «Το βασιλικό περιβάλλον ... το υποστήριζαν ανοικτά»

β) από ενότητα γ «Οι μεγάλες δυνάμεις ... προς τους επαναστάτες».

Θα μπορούσε κάποιος από την ενότητα β, σελίδα 212 να συμπεριλάβει ως εισαγωγή: «Η έκρηξη ... σε όλη την Κρήτη».

A.2.2.

Σελίδα 249, από ενότητα 2 «Λίγες μέρες πριν ... των Νεότουρκων».

ΘΕΜΑ Β1.

Από ιστορικό κείμενο σελίδα 49, «Το κόστος των Βαλκανικών ... ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος» και από σελίδα 43, προαιρετικά, «Οι εξελίξεις ... μεγάλων εκτάσεων».

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από το παράθεμα, όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά η υπερχρέωση της χώρας λόγω του κόστους των Βαλκανικών πολέμων. Επισημαίνει όμως ο συγγραφέας ότι παρά το κόστος η ελληνική οικονομία δεν είχε πληγεί, αφού έδειχνε σημάδια ανόρθωσης. Η αύξηση των εδαφών και η αύξηση του πληθυσμού, που παρουσιάσαμε παραπάνω, δικαιολογεί την αναφερόμενη στο παράθεμα παραγωγική δυνατότητα και τη διεύρυνση της εσωτερικής καταναλωτικής αγοράς, που προμήνυαν ευνοϊκό μέλλον.

Μια παράμετρος του δύσκολου έργου της ενσωμάτωσης των νέων περιοχών ήταν και ο κίνδυνος της μη αποδοχής από την Τουρκία και τη

Βουλγαρία των εδαφικών τους απωλειών ως αποτέλεσμα των Βαλκανικών πολέμων.

Η βασική παράμετρος όμως της ενσωμάτωσης των νέων περιοχών ήταν απουσία εθνικής ομοιογένειας στις νέες περιοχές. Χαρακτηριστικά περιγράφει το παράδειγμα ως ένα μωσαϊκό εθνοτήτων και θρησκειών.

Στις νέες περιοχές κυρίαρχη μορφή ιδιοκτησίας ήταν οι μεγάλες εκτάσεις (τσιφλίκια) από μουσουλμάνους ιδιοκτήτες.

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β2.

Από ιστορικό κείμενο, σελίδα 165 σαν εισαγωγικό κείμενο «Σε γενικές γραμμές ... συχνά αμφισβητούσαν», κυρίως ιστορικό κείμενο «Η διάσταση προσφύγων ... στη νέα πατρίδα τους», σελίδες 165 – 166.

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από το παράθεμα στο οποίο αποτυπώνεται η εξέλιξη των σχέσεων προσφύγων και γηγενών σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό τομέα.

Στην οικονομία οι εξελίξεις διαφοροποιούν την εικόνα, αλλά και τον χαρακτήρα αυτής της διάστασης, αφού η παρουσία των προσφύγων στους τόπους δουλειάς, είτε ως φθηνό εργατικό δυναμικό, είτε ως στελέχη, θα ενισχύσει και θα τονώσει την εγχώρια δραστηριότητα. Χαρακτηριστικά, αναφέρεται ότι στις δεκαετίες που ακολούθησαν οι πρόσφυγες κυριάρχησαν στον ιδιωτικό τομέα. Έγιναν ανταγωνιστικοί στις οικονομικές και επαγγελματικές δραστηριότητες, ζήτημα που υποδαυλίζει την ανησυχία των γηγενών.

Η παρουσία των προσφύγων δυσχεραίνει την ελληνική αστική τάξη κάτι που άλλοτε εκφράζεται φανερά και άλλοτε αποσιωπάται.

Ένα ζήτημα που αφορά την οικονομία, αλλά και την κοινωνία, είναι ότι οι πρόσφυγες ενδυναμώνουν την αγροτική και εργατική τάξη και κατ' επέκταση τους οικονομικούς τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται. Ο σκεπτικισμός όμως υπάρχει και σ' αυτόν τον τομέα.

Παρά τη αρνητική αντίδραση μερίδας του αντιβενιζελικού τύπου, οι πρόσφυγες μετέχουν στο πολιτικό πλαίσιο, ενισχύοντας κυρίως το βενιζελικό κόμμα, είτε με βουλευτές (Κοινοβούλιο), είτε ως ψηφοφόροι.

Αν και η ένταξη των προσφύγων σε όλους τους τομείς δεν είναι διαδικασία εύκολη και χωρίς προβλήματα, οι οποίες αντιθέσεις και ανταγωνισμοί τους βγάζουν από την απομόνωσή τους και επιβεβαιώνουν τα θετικά και σίγουρα, έστω και αργά, βήματα προς την ένταξή τους και αφομοίωσή τους στην ελληνική κοινωνία.

**Επιμέλεια: Κακογεώργος Λάμπρος, Ιστορικός
Στεμπίλης Δημήτρης, Ιστορικός**

ΣΧΟΛΙΟ

Τα θέματα στην Ιστορία θεωρητικής κατεύθυνσης ήταν βατά και οι καλά διαβασμένοι μαθητές δεν αντιμετώπισαν προβλήματα.

Στο θέμα Β2 έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κατανομή, ανά τομέα της ζωής στην Ελλάδα, των στοιχείων από το παράθεμα.